

Στοιχεία για την χρονολόγηση των Ευαγγελίων

Μια παρουσίαση στοιχείων που μπορούν να βοηθήσουν στην χρονολόγηση της συγγραφής τους και την σχέση τους με πραγματικότητα ή μύθο.

Στην παρούσα ανάρτηση θα αναδειχθούν μερικά από τα στοιχεία που υπάρχουν, στο γιατί τα *Ευαγγέλια* και κατ' επέκτασιν και οι *Πράξεις*, δείχνουν να έχουν συνταχθεί αρκετά μετά το 70 κ.ε. και την καταστροφή της Ιερουσαλήμ.

Ένα από τα επιχειρήματα που λέγονται στην προσπάθεια ανασκευής των αντιφάσεων και των λαθών που αυτά εμπεριέχουν, είναι ότι δεν έχουν σκοπό να γράψουν ιστορία και για αυτό αποδέχονται κάποια μικρά λάθη. Φυσικά τα λάθη είναι μεγάλα όπως θα φανεί, αλλά εδώ θα εξηγήσουμε αν τέτοια λάθη θα ήταν επιτρεπτά αν είχαν γραφεί πριν το 70 κ.ε. Επίσης υπάρχουν κάποια χωρία που δείχνουν εποχές που δεν ήταν σε δράση ο Ιησούς, που ενισχύουν την μεταγενέστερη γραφή τους.

Τα ίδια τα κείμενα όλα, παρουσιάζουν μόνο ένα σίγουρο κοινό ιστορικό στοιχείο: Το τέλος της δράσης του Ιησού έγινε μέσα στην διοίκηση του Πιλάτου, που εκτείνεται από το 26 έως το 36 κ.ε. και κοντά στον θάνατο του Ιωάννη του Βαπτιστή που τον ξέρουμε επίσης από τον Ιώσηπο. Εκτός αυτού έχουν εξαιρετικά λίγα ιστορικά στοιχεία, αντιφάσκοντας μεταξύ τους, τα οποία δεν βοηθούν, αλλά συσκοτίζουν την πραγματικότητα, βοηθώντας έτσι περισσότερο την μυθικιστική εκδοχή της συγγραφής τους .

Περιεχόμενα:

1. Επιχειρήματα υπέρ της χρονολόγησης πριν το 70 κ.ε.
2. Πλήρης άγνοια της εποχής που αναφέρουν.
3. Ο Μυστικός Δείπνος
4. Η Δίκη
5. Ο Ρόλος των Ρωμαίων και η κατηγορία.
6. Η στάση του Πιλάτου
7. Η αποκαθήλωση
8. Η Γέννηση
9. Θολή ιστορική συνέχεια
10. Η σχέση με την Επανάσταση του 70 κ.ε.
11. Η σφαγή των Γαλιλαίων
12. Η σφαγή του Ζαχαρία
13. Εκκωφαντική αποσιώπηση των Εσσαίων
14. Η χρήση του Λόγου και τα όρια συγγραφής.
15. Επίλογος και αιτιολόγηση του μυθικισμού

Επιχειρήματα υπέρ της χρονολόγησης πριν το 70 κ.ε.

Αρχικά, να υπενθυμίσω την σειρά με την οποία γράφηκαν τα Ευαγγέλια. Το πρώτο είναι το *Κατά Μάρκον* και το τελευταίο το *Κατά Ιωάννην*. Η παραδοσιακή χρονολόγηση για το *Κατά Μάρκον* είναι μεταξύ του 48 και του 65 κ.ε. και του *Κατά Ιωάννην* 90-120 κ.ε.

Οι απολογητές χρονολογούν τα Συνοπτικά Ευαγγέλια και τις Πράξεις πριν το 70 και τα επιχειρήματα για αυτό είναι:

- Πρέπει να ζούσαν οι αυτόπτες μάρτυρες που τα έγραψαν οι ίδιοι.
- Αναφέρονται στα Ευαγγέλια οι Σαδδουκαίοι που μετά την Καταστροφή εξαφανίστηκαν (σφάχτηκαν από τους Ζηλωτές ως συνεργάτες των Ρωμαίων λίγο πριν την πολιορκία), οπότε δεν υπήρχε λόγος να αναφερθούν.
- Δεν αναφέρονται γεγονότα όπως η Καταστροφή του 70, ή ο λιθοβολισμός του Ιακώβου του Αδελφόθεου, άρα οι Πράξεις πρέπει να γράφηκαν πριν το 60 και τα Ευαγγέλια νωρίτερα.

Κανένας σοβαρός μελετητής πλέον δεν πιστεύει ότι τα Ευαγγέλια εγράφησαν από

τους συγκεκριμένους μαθητές ή ακολούθους. Τα ίδια είναι ανώνυμα και γράφονται ως το *Κατά Μάρκον Ευαγγέλιον*, και όχι του Ευαγγέλιο του Μάρκου, το ίδιο και τα υπόλοιπα.

Το παλαιότερο είναι αυτό του υποτίθεται Μάρκου που υποτίθεται ότι ήταν από δεύτερο χέρι (μαθητής του Πέτρου) και όχι του Ματθαίου ή του Ιωάννη, υποτίθεται μαθητών και αυτοπτών μαρτύρων, τα οποία μαζί με του Λουκά, αντιγράφουν το *Κατά Μάρκον* ή το λαμβάνουν υπόψιν τους. Για τις *Πράξεις* το μόνο σίγουρο είναι ότι γράφηκαν από τον ίδιο συγγραφέα του *Κατά Λουκάν* και μετά από αυτό.

Ο ίδιος ο Ματθαίος, αν ήταν ο συγγραφέας, δεν θα έγραφε το όνομά του στο κείμενο που έγραψε ο ίδιος, στο 3^ο πρόσωπο σαν να ήταν κάποιος άλλος.

*2 Τῶν δὲ δώδεκα ἀποστόλων τὰ ὀνόματά ἐστιν ταῦτα· πρῶτος Σίμων ὁ λεγόμενος Πέτρος καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, 3 Φίλιππος καὶ Βαρθολομαῖος, Θωμᾶς καὶ **ματθαῖος ὁ τελώνης,***

(Κατά Ματθαίον, 10.2)

Ο Ιωάννης δεν γράφει θαύματα και γεγονότα που στα άλλα φέρεται ως παρών και είχε συγκεκριμένη δράση. Υπάρχουν τέτοιες αντιφάσεις μεταξύ τους, από τις οποίες σημείωσα αρκετές στην δημοσίευση *θρησκεία θαυμάτων*, που είναι ξεκάθαρο ότι δεν έχουν γραφτεί από αυτόπτες μάρτυρες, αλλά από παλαιότερες ιστορίες. Το επιχείρημα αυτό λοιπόν που στηρίζεται στην αξιοπιστία των ιδίων κειμένων που όπως είδαμε είναι τρωτή, δεν είναι σοβαρό.

Τα άλλα δύο επιχειρήματα είναι ακόμα πιο ασθενή. Πάρα πολλά κείμενα ιστορικά ή λογοτεχνικά, αναφέρονται σε μια συγκεκριμένη εποχή, με στοιχεία εκείνης της εποχής, στοιχεία που μετά μπορεί να εξαφανίστηκαν, όπως και μπορούν να μην αναφέρονται σε μεταγενέστερα συμβάντα παρόλο που τα γνωρίζουν.

Το δεύτερο επιχείρημα για τους Σαδδουκαίους, είναι αστείο για έναν επιπλέον λόγο. Στα Ευαγγέλια δεν είναι παράλογο να αναφέρονται ακόμα και να ήξεραν ότι αργότερα εξαφανίστηκαν, γιατί πάνω στους Σαδδουκαίους στήνονται ενδιαφέρουσες σκηνές όπως η σκηνή σύγκρουσης Φαρισαίων Σαδδουκαίων στις *Πράξεις* (23.6), για να γλιτώσει ο ήρωας (Ο Παύλος), ή σχετικά θεολογικά κηρύγματα από τον Ιησού για την αθανασία και πως την φανταζόταν

πυροδοτώντας και μεταγενέστερα σχόλια των Πατέρων όπως ο Χρυσόστομος στο *Υπόμνημα στο Κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον*. Είχε δηλαδή θεολογική χρησιμότητα για τους συντάκτες. Άλλωστε η αντίθεση των Σαδουκαίων για την Ανάσταση ήταν ένας ακόμα καλός λόγος να τον σταυρώσουν όπως λένε τα Ευαγγέλια, άρα η χρησιμότητά τους στο σενάριο μεγάλη και άσχετη από την εξαφάνισή τους αργότερα.

Αν βάλουμε κάτω την γραμμή του χρόνου θα δούμε ότι από το 30-36 κ.ε. την θρυλούμενη δηλαδή περίοδο, τα μόνα που υπάρχουν είναι οι επιστολές του Παύλου, αυθεντικές ή μη. Τα επόμενα σίγουρα χριστιανικά κείμενα είναι από τα μέσα του 2^{ου} αι., η απόσταση είναι τεράστια.

Γενικά, όσοι θεωρούν ότι γράφηκαν πριν το 70 ξεκινούν από την μέχρι τώρα επιβληθείσα παραδοχή ότι ήταν θεόπνευστα, άρα δεν έχουν λάθη και ότι γράφηκαν από τους ίδιους τους φερόμενους ως συγγραφείς τους. Το εντυπωσιακό όμως είναι, ότι κανένα έστω μεταγενέστερο χριστιανικό κείμενο δεν αναφέρεται άμεσα σε αυτή την επανάσταση που ταρακούνησε την περιοχή. Είναι επίσης ενδιαφέρον ότι γενικά η Επανάσταση αυτή αν και έχει ιδιαίτερη σημασία για την εξέλιξη του μεσσιανικού μηνύματος, απουσιάζει πλήρως και από τις αναλύσεις των σύγχρονων χριστιανών, σαν να μην υπήρξε καν, σαν να θέλουν να την ξεχάσουν. Ας δούμε τώρα τι στοιχεία έχουμε για την μεταγενέστερη γραφή τους.

Πλήρης άγνοια της εποχής που αναφέρον

Μέχρι και το 70 κ.ε. η κατάσταση στην Ιουδαία είχε μια σχετική σταθερότητα ως προς τις κοινωνικές και θρησκευτικές συνήθειες των Εβραίων. Υπήρχε βέβαια μια διαρκώς αυξανόμενη τριβή και ταραχές με τους Ρωμαίους και τους άρχοντες που είχαν επαφή μαζί τους, όπως και μια όλο αυξανόμενη εμφάνιση προφητών και μεσσιών που ενέτειναν την όλη κατάσταση διαδίδοντας το μεσσιανικό κήρυγμα (δες πολλοί χριστοί πολλοί μεσσίες).

Ο λαός παρασυρόταν από την ένταση αυτή, τα έκτροπα γινόντουσαν όλο και πιο συχνά, κάτι που δήλωνε ότι σύντομα θα γίνει η έκρηξη και η έκρηξη ήλθε. Όλες οι τάξεις και οι φατρίες πολέμησαν λυσσαλέα για την ελευθερία τους και έχασαν. Το αποτέλεσμα από αυτή την σύγκρουση, ήταν να καταστραφεί η Ιερουσαλήμ και ο

εμβληματικός για τους εβραίους ναός του Γιαχβέ, να αποδεκατιστεί ο πληθυσμός και να επανέλθουν σε σκληρότερη κατάσταση από την προηγούμενη. Οι μεσσιανιστές και οι μεσσίες, τους είχαν υποσχεθεί όχι μόνο την ανεξαρτησία, αλλά ακόμα περισσότερο την κατατρόπωση του εχθρού και την δημιουργία επιτέλους του μεγάλου βασιλείου του ενωμένου Ισραήλ που θα κυριαρχούσε. Αντί αυτού η σκλαβιά εντείνεται, η δε ανατροπή αυτής της κατάστασης όλο και απομακρύνεται. **Η προσπάθεια για την εκλογίκευση αυτής της “απάθειας” του Γιαχβέ για τις καταστροφές αυτές προς τον αγαπημένο του λαό, δημιούργησε διάφορες ερμηνείες και αντίστοιχες σέκτες.** Κάποιοι από αυτούς, προφανώς οι ρέποντες προς τους φαρισαίους, συνέχισαν να θεωρούν ότι, ήταν μια ακόμα δοκιμασία και ο μεσσίας τους δεν ήρθε ακόμα και θα έρθει στο μέλλον. Κάποιοι άλλοι που είχαν διαφορετική θεολογία, ότι ήρθε μεν στο παρελθόν αλλά δεν εισακούστηκε και θα ξαναέλθει οριστικά πλέον στο μέλλον για την τελική κρίση, αυτοί ονομάστηκαν σταδιακά χριστιανοί. Αυτή η διάκριση μπορούσε να γίνει μετά την επανάσταση.

Αυτό που είναι σίγουρο ότι μέχρι και το 70, οι Εβραίοι ακολουθούσαν πιστά τις παραδόσεις τους όπως αυτές ήταν καταγεγραμμένες από τον “Νόμο”, δηλαδή την Παλαιά Διαθήκη. Μετά την καταστροφή, με το αραίωμα του πληθυσμού, με τις μεταναστεύσεις, με την καταστροφή του ιερατείου τους, με την δημιουργία καινούργιων σεκτών, πολλά από τα αυστηρά τους έθιμα, χαλάρωσαν ή τροποποιήθηκαν και διαφοροποιήθηκαν ανά περιοχή ή σέκτα. Η ημερομηνία αυτή πρέπει να είναι και ορόσημο στην συλλογική τους μνήμη. Τα προ της επανάστασης γεγονότα πλέον θολώνουν και με τις χιλιάδες σέκτες που εμφανίζονται αποκτούν άλλη αξία για τον κάθε ένα.

Ο Μυστικός Δείπνος

Ας δούμε τώρα πως περιγράφεται ο Μυστικός Δείπνος που σύμφωνα με τους Συνοπτικούς ήταν και το πασχαλινό γεύμα. Είναι το βράδυ της Πέμπτης που για αυτούς είναι και Πάσχα.

Στο παλαιότερο όλων, στο *Κατά Μάρκον*, θα το βρούμε από το 14.12

12 *Καὶ τῆ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἀζύμων, ὅτε τὸ πάσχα ἔθουον, λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· Ποῦ θέλεις ἀπελθόντες ἐτοιμάσωμεν ἵνα φάγης τὸ πάσχα;...*

15 *καὶ αὐτὸς ὑμῖν δεῖξει ἀνώγειον μέγα ἐστρωμένον ἕτοιμον· καὶ ἐκεῖ*

έτοιμάσατε ἡμῖν. 16 καὶ ἐξῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ ἦλθον εἰς τὴν πόλιν, καὶ εὔρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς, καὶ ἠτοίμασαν τὸ πάσχα. 17 Καὶ ὀψίας γενομένης ἔρχεται μετὰ τῶν δώδεκα. 18 καὶ ἀνακειμένων αὐτῶν καὶ ἐσθιόντων εἶπεν....

22 Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν λαβὼν ὁ Ἰησοῦς **ἄρτον** εὐλογήσας ἔκλασε καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς καὶ εἶπε·.....

23 καὶ λαβὼν τὸ **ποτήριον** εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ ἔπιον ἐξ αὐτοῦ πάντες. 24 καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου τὸ τῆς **καινῆς** διαθήκης τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον. (Σημείωση: Το “καινῆς” ἐδῶ προστέθηκε μεταγενέστερα)

Ἡ διήγηση στο Κατὰ Ματθαῖον ξεκινᾶ ἀπὸ το 26.17 καὶ στο Κατὰ Λουκᾶν στο 22.7 με μικρὲς διαφορὲς. Στο Κατὰ Ἰωάννην ὅμως ἡ κατάσταση ἀλλάζει· τὸ δείπνο αὐτὸ δὲν ἦταν πασχαλινὸ (καὶ ἐδῶ ὑπάρχει ἄλλη μιὰ σοβαρὴ ἀσυμφωνία), ἀφοῦ τὸ Πάσχα σύμφωνα με αὐτό, ἦταν τὴν ἐπόμενη μέρα τὴν Παρασκευή. Αὐτὸ φαίνεται ἀπὸ τὰ παρακάτω χωρία:

19.14 ἦν δὲ παρασκευὴ τοῦ πάσχα, ὥρα δὲ ὡσεὶ ἕκτη· καὶ λέγει τοῖς Ἰουδαίοις· Ἴδε ὁ βασιλεὺς ὑμῶν...

28 Ἄγουσιν οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς τὸ πραιτώριον· ἦν δὲ πρωΐ· καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν, ἀλλ’ ἵνα φάγῃ τὸ πάσχα. 29 ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πιλάτος ἔξω πρὸς αὐτοὺς καὶ εἶπε...

Ὁ δείπνος τῆς Πέμπτης, λοιπὸν στο Κατὰ Ἰωάννην καὶ σε ἀντίθεση με τὰ Συνοπτικά, δὲν εἶναι πασχαλινὸς καὶ ξεκινᾶει στο 13.1:

1 Πρὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐλήλυθεν αὐτοῦ ἡ ὥρα... 2 καὶ **δείπνου γινομένου...**

Δὲν ὑπάρχει ἀρτοκλασία καὶ οἰνοποσία με τὶς ἀντίστοιχες γνωστὲς ευχῆς, ὑπάρχει ὅμως κάτι που δὲν ὑπάρχει στοὺς Συνοπτικούς, τὸ πλύσιμο τῶν ποδιῶν τῶν μαθητῶν, που δίνει ευκαιρία γιὰ ἄλλο θεολογικὸ κήρυγμα.

Ἡ μεγάλη διαφορὰ ἐδῶ δὲν εἶναι φυσικὰ τί σοὶ δείπνος ἦταν αὐτός, ἀλλὰ ὅτι ὁ Ἰωάννης τοποθετεῖ τὸ ἴδιο τὸ Πάσχα σε ἄλλη μέρα, ἀρα καὶ τελικὰ σε ἄλλη χρονιά ἀπὸ τοὺς Συνοπτικούς. Ἔχουμε δηλαδὴ διαφορὰ σε κάτι βασικὸ γιὰ τὸ σενάριο, που ἐντείνει τὴν μυθικιστικὴ θέση δηλαδὴ αὐτῆ τοῦ δημιουργημένου σεναρίου.

Ας δούμε λοιπόν τις ανακολουθίες των Συνοπτικών για το θέμα αυτό γιατί το πασχαλινό τραπέζι και οι συνήθειες είναι πλέον γνωστό πως εορταζόταν.

Η πρώτη μέρα των άζυμων είναι αυτή που ακολουθεί το Πάσχα και όχι αυτή η του Πάσχα ως αναφέρουν, ξεκάθαρη άγνοια. Η μέρα που γίνεται το πασχαλινό δείπνο είναι η ίδια η ημέρα του Πάσχα στις 14 Νισάν. (Λευ 23.4-6, Αρ 28.16-18, Έξ. 14.20).

Το τι περιελάμβανε το πασχαλινό τραπέζι ήταν εθιμικό και βρίσκεται πλέον γραμμένο στο *Ταλμούδ*. Το κύριο θέμα του ήταν το πασχαλινό αρνί που υπήρχε ειδική διαδικασία για το πως θα σφαχτεί, και ένα τελετουργικό στο δείπνο με συγκεκριμένα συμβολικά χαρακτηριστικά (Άζυμο ψωμί, πικρόχορτα, η χαροσέτ, αλμυρό νερό που βουτούσαν τα λαχανικά, το γνωστό αρνί και 4 οπωσδήποτε ποτήρια για κρασί – ενίοτε προσέθεταν και 5^ο για τον Προφήτη Ηλία). Τίποτα από όλα αυτά δεν αναφέρεται στους Συνοπτικούς. Το μόνο που υπάρχει είναι ένα ποτήρι κρασί (απαράδεκτο για πασχαλινό εβραϊκό δείπνο) και άρτος που πουθενά δεν αναφέρεται ως άζυμος. Οι Συνοπτικοί δεν είχαν δει ποτέ τους το παραδοσιακό δείπνο του Πάσχα όπως γιορταζόταν πριν την καταστροφή της Ιερουσαλήμ. Ο Μυστικός Δείπνος δείχνει ένα δημιουργημένο επεισόδιο για θεολογικούς λόγους.

[Πληροφορίες: Remsburg J., *The Christ*, 2007, #257.

Wise J., *Martyrdom of Jesus*, 1874, 36-37.

Θεοδωρίδης Κ., *Η απάτη των Ευαγγελίων*, 2011, Κεφ.12.]

Η δίκη

Ας δούμε ένα άλλο θέμα που επίσης δείχνει ανακολουθία προς τα ειωθότα της εποχής.

Ο Ιησούς με τους μαθητές μετά αμέσως από τον δείπνο, βγαίνουν για βόλτα στο όρος των Ελαιών. Ταυτόχρονα οι ιερείς συνεδριάζουν και μαζεύεται όχλος για να τους συλλάβει.

Μόνο που ο Μωσαϊκός Νόμος απαγορεύει αυστηρά να βγαίνουν έξω την νύκτα του Πάσχα (Έξοδος, 12.22-25).

Αλλά δεν φθάνει αυτό, ο όχλος είναι οπλισμένος και το ίδιο είχε ζητήσει νωρίτερα ο Ιησούς από τους μαθητές του να πάρουν όπλα (Κατά Λουκάν, 22: 36-38) και μάλιστα εμφανίστηκε και ένας μαχαιροβγάλτης που έκοψε ένα αυτί για να γίνει σε μία από τις εκδόσεις του σεναρίου μόνο, και το σχετικό θαύμα.

Μόνο που ο Μωσαϊκός Νόμος απαγόρευε από τους Εβραίους όταν βγαίνουν από το σπίτι τους τις μεγάλες γιορτές (ακόμα και τα Σάββατα) να είναι οπλισμένοι (αναφέρεται στο Μακκαβαίων Α', 2.32-34, Β' 5.25 και καταγράφηκε αργότερα στο Ταλμούδ-Σαμπάτ 63α, αντίστοιχα υπάρχουν και σχετικές αναφορές στον Ιώσηπο).

Το *Κατά Ιωάννην* που γράφηκε αργότερα, φαίνεται ότι γνώριζε κάτι περισσότερο και για τον λόγο αυτό προσπάθησε να κάνει διορθώσεις, αλλάζοντας την ημερομηνία του Πάσχα μια μέρα μετά. Επίσης δεν έβαλε οπλισμένους Εβραίους για να τον συλλάβουν, παρ' όλο που είναι το πιο αντισημιτικό από όλα, αλλά τον ρωμαϊκό στρατό. Μόνο που ο ρωμαϊκός στρατός σε αυτό, φαίνεται να ελέγχεται από τους Εβραίους ιερείς και σε αυτούς φέρνει τον Ιησού. Παράλογα πράγματα. Δεν έβαλε επίσης πασχαλινό δείπνο, αλλά ένα απλό δείπνο. Δεν μπόρεσε όμως να διαγράψει τον μαχαιροβγάλτη και τον ονοματίζει, ήταν ο Πέτρος που λίγο μετά θα απαρνηθεί και τον δάσκαλό του.

Φυσικά όλα αυτά εντείνουν την παρουσίαση των συμβάντων αυτών ως προϊόντων μυθοπλασίας.

Πάμε τώρα στην περίφημη δίκη...

Το δικανικό σύστημα των Εβραίων εκείνη την εποχή, μπορούσε να δικάσει μόνο θρησκευτικά ή αστικά θέματα. Με βάση αυτό καταδικάζοντουσαν σε θάνατο τα παρακάτω αδικήματα (υπογραμμισμένοι οι τρόποι θανάτωσης και έντονα τα πιθανά αδικήματα με τα οποία θα μπορούσαν να κατηγορήσουν τον Ιησού και να τον σκοτώσουν με αυτά που ξέρουμε από τα Ευαγγέλια):

Η δολοφονία, η αποστασία μιας κοινότητας προς την ειδωλολατρεία, η μοιχεία, η απαγωγή, **η ψευδής προφητεία**, σωματικές βλάβες σε γονείς, προφητεία στο όνομα αλλοεθνών θεοτήτων και η ατασθαλία με αποκεφαλισμό ή στραγγαλισμό.
Η μαγεία, ειδωλολατρεία, **βλασφημία**, παιδεραστία, νεκρομαντεία, **παραβίαση του Σαββάτου**, κτηνοβασία, παραβίαση των υποχρεώσεων προς τους γονείς με λιθοβολισμό.

Τέλος, με κάψιμο, η διαφθορά κόρης ιερέα και η αιμομιξία.

Το μεγάλο συνέδριο το Σανχεντρίν, αποτελείτο από 72 άριστα κατηρτισμένους με τον Νόμο, καθαρούς Εβραίους και η απόφασή του ήταν τελεσίδικη. Δεν μπορούσε να ασχοληθεί με μια υπόθεση πρωτόδικα και **κάθε υπόθεση που έφθανε σε αυτό ήδη είχε περάσει από ένα τριμελές δικαστήριο ή ένα Μικρό Συνέδριο** (με 23 μέλη). **Δεν υπήρχε μονομελές δικαστήριο**.

Το Σανχεντρίν συνεδρίαζε μόνο Δευτέρα και Πέμπτη. **Δεν συνεδρίαζε Σάββατο και τις μέρες των γιορτών όπως το Πάσχα, των Αζύμων** κλπ. Δεν ξεκινούσε να συνεδριάζει Παρασκευή γιατί η επόμενη μέρα ήταν Σάββατο. Ξεκινούσε το πρωί και ειδικά για τις κακουργηματικές υποθέσεις μέχρι πριν την Δύση του Ηλίου. **Απαγορευόταν η συνεδρίαση το βράδυ. Συνεδρίαζε δύο συνεχόμενες μέρες.** Την πρώτη μέρα γινόταν η εκδίκηση και την δεύτερη η ανακοίνωση των ποινών.

Πριν την εκδίκηση ένας κήρυκας γυρνούσε την πόλη (Ο Ιώσηπος αναφέρει μέχρι και 40 ημέρες πριν) και φώναζε για την εκδίκηση και αν υπήρχε κάποιος να βοηθήσει την υπεράσπιση του κατηγορούμενου.

Για να καταδικαστεί κάποιος πρέπει να υπήρχαν **δύο μόνον απόλυτα αξιόπιστοι μάρτυρες** που εξετάζονται χωριστά και μόνο αν συμφωνούσαν προχωρούσε η δίκη. Ο ψευδομάρτυρας τιμωρούταν με την ίδια ποινή που αντιμετώπιζε ο κατηγορούμενος.

Για να τιμωρηθεί κάποιος για κάποιο αδίκημα, θα πρέπει οι μάρτυρες να τον είχαν προειδοποιήσει για αυτό και τις συνέπειές του. Η μη προειδοποίηση μπορούσε να ελευθερώσει τον κατηγορούμενο ακόμα και αν είχε αποδειχθεί η ενοχή του. Το δικαστήριο **δεν αναγνώριζε ποτέ την ομολογία του ίδιου του κατηγορούμενου**, ακόμα και αν παραδεχόταν την ενοχή του.

Άλλη μια ενδιαφέρουσα διάταξη του δικαστηρίου αυτού, απορρέει από το ότι δεν υπήρχαν ειδικοί συνήγοροι ή δικηγόροι για την υπεράσπιση του κατηγορουμένου και οι συνήγοροι και κατήγοροι του ήταν οι ίδιοι οι δικαστές και οι μάρτυρες. Για τον λόγο αυτό **όταν υπήρχε ομόφωνη καταδίκη ενός κατηγορούμενου, αυτό οδηγούσε αυτόματα στην αθώωση του.**

Υπάρχουν και άλλες λεπτομέρειες που έχουν σημασία...

Καμία ανάκριση η εξέταση δεν γινόταν κατά την διάρκεια της νύκτας. Την ανάκριση την κάνει μόνο κάποιος με ιερατικό αξίωμα και αυτό δεν υποκαθιστά δίκη. Δεν κάνει ανάκριση ο δικαστής. (Άλλη μία διάσταση του *Κατά Ιωάννην* και των *Συνοπτικών*, στον Ιωάννη ο Ιησούς δεν αντιμετώπισε το Δικαστήριο αλλά τον Άννα και μετά τον Καϊάφα).

Το Σανχεντρίν απαγορευόταν να συνεδριάσει οπουδήποτε αλλού πέρα από την ειδική αίθουσα που είχε στον Ναό. Φυσικά όχι στο σπίτι κανενός

αρχιερέα ή κάπου αλλού.

[Στοιχεία για το νομικό σύστημα:

Mendelsohn S., *The Criminal Jurisprudence of Ancient Hebrews*, 2001.

Chandler W., *The trial of Jesus*, 1908. από το κεφ. 4

Goodblatt D., *The Monarchic principle: Studies in Jewish self government in antiquity*, 1994]

Το Κατά Μάρκον αναφέρει:

14.53 Καὶ ἀπήγαγον τὸν Ἰησοῦν **πρὸς τὸν ἀρχιερέα· καὶ συνέρχονται αὐτῷ πάντες** οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ γραμματεῖς

(...)

55 **Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον** ἐζήτουν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ μαρτυρίαν εἰς τὸ θανατῶσαι αὐτόν, καὶ οὐχ εὔρισκον· **56 πολλοὶ γὰρ ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, καὶ ἴσαι αἱ μαρτυρίαι οὐκ ἦσαν.** **57** καὶ τινες ἀναστάντες **ἐψευδομαρτύρουν** κατ' αὐτοῦ λέγοντες...**59** καὶ οὐδὲ οὕτως ἴση ἦν ἡ μαρτυρία αὐτῶν.

(...)

ὁ ἀρχιερεὺς ἐπηρώτα αὐτόν καὶ λέγει αὐτῷ· Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ εὐλογητοῦ; **62 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἐγὼ εἰμι·**

(...)

63 ὁ δὲ ἀρχιερεὺς διαρρήξας τοὺς χιτῶνας αὐτοῦ λέγει· Τί ἔτι χρεῖαν ἔχομεν μαρτύρων; **64** ἠκούσατε πάντως τῆς βλασφημίας· τί ὑμῖν φαίνεται; **οἱ δὲ πάντες κατέκριναν αὐτόν εἶναι ἔνοχον θανάτου.**

15.1 Καὶ εὐθέως ἐπὶ τὸ πρῶτὸ συμβούλιον ποιήσαντες οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ γραμματέων **καὶ ὅλον τὸ συνέδριον, δήσαντες** τὸν Ἰησοῦν ἀπήνεγκαν καὶ παρέδωκαν τῷ Πιλάτῳ.

Ὅπως ἴσως διαπιστώσατε, τα σενάρια αὐτῆς τῆς δίκης αγνοοῦν τα βασικά στοιχεία του δικαιοῦ συστήματος των Εβραίων τῆς εποχῆς.

Το σύστημα αὐτὸ καταργήθηκε οριστικά με τὴν καταστροφὴ τῆς Ἱερουσαλήμ καὶ μετὰ ἀπὸ μια γενιά θα ἦταν δύσκολο νὰ θυμούνται τις ἰδιαιτερότητές του.

Θα πρέπει ἐδῶ νὰ τονιστεῖ ἄλλη μια φορά ἡ μεγάλη διάσταση στὴν ἱστορία τοῦ Κατὰ Ἰωάννην ἀπὸ τα Συνοπτικά. Στὰ Συνοπτικά ἡ ἀφορμὴ γιὰ τὴν σύλληψη ἦταν ἡ ἐπιδρομὴ στὸν Ναό, στὸ Κατὰ Ἰωάννην ἡ Ἀνάσταση τοῦ Λαζάρου. Αναφέρει τὴν

δράση για τρία χρόνια σε αντίθεση με ένα των *Συνοπτικών*. Η επιδρομή στον Ναό γίνεται το πρώτο Πάσχα δύο χρόνια πριν και όχι το τελευταίο της Σταύρωσης. Υπάρχει μεγάλη διάσταση στον αριθμό των θαυμάτων, αγνοεί τους πειρασμούς στην έρημο, ενώ την ίδια περίοδο τοποθετεί το θαύμα της Κανά που αγνοούν αντίστοιχα οι άλλοι. Βάζει την Ανάσταση του Λαζάρου που οι *Συνοπτικοί* αγνοούν, ενώ την ίδια στιγμή αυτοί βάζουν το μπάνιο με το πανάκριβο μύρο στον ίδιο χώρο που το *Κατά Ιωάννην* αγνοεί αντίστοιχα. Ακόμα και η θεολογία του είναι διαφορετική εδώ ο Ιησούς εμφανίζεται ως προϋπάρχον θεός-λόγος, στα *Συνοπτικά* ως παραδοσιακός μεσσίας που σταδιακά από ευαγγέλιο σε ευαγγέλιο και από αντιγραφή σε αντιγραφή, θεώνεται.

Ο ρόλος των Ρωμαίων και η κατηγορία

Όπως είδαμε πριν, το ανώτατο δικαστήριο των Εβραίων είχε δικαιοδοσία και μπορούσε να καταδικάσει σε θάνατο κάποιον για τα συγκεκριμένα αδικήματα. Εμφανίζεται λοιπόν το ερώτημα, γιατί τα *Ευαγγέλια* εμπλέκουν τον Πιλάτο και τους Ρωμαίους και η απάντηση μπορεί να είναι μόνο μία. Για να μπει στο σενάριο η σταύρωση, μια ατιμωτική τιμωρία που δεν γινόταν από τους ίδιους τους Εβραίους.

Και γιατί να μπει η σταύρωση; Εδώ υπάρχουν δύο απαντήσεις που μπορεί και να ταυτίζονται· η πρώτη είναι γιατί και ο Δάσκαλος της Δικαιοσύνης (ο μεσσίας των Κουμρανών) επίσης σταυρώθηκε και ο δεύτερος η θεολογία της ανάστασης από την απόλυτη ταπείνωση, που σηματοδότησε η Καταστροφή του 70.

Τα Ευαγγέλια δεν είναι ξεκάθαρα όμως ούτε για την αιτία της κατηγορίας, ούτε για τον λόγο εμπλοκής των Ρωμαίων.

Ποιά ακριβώς είναι η κατηγορία; Γράφει το *Κατά Μάρκον* (κεφ. 14):

58 ὅτι Ἡμεῖς ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος, ὅτι ἐγὼ καταλύσω τὸν ναὸν τοῦτον τὸν χειροποίητον καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλον ἀχειροποίητον οἰκοδομήσω...

...ὁ ἀρχιερεὺς ἐπηρώτα αὐτὸν καὶ λέγει αὐτῷ· **Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ εὐλόγητου;** *62* ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· **Ἐγὼ εἰμι...**

63 ὁ δὲ ἀρχιερεὺς διαρρήξας τοὺς χιτῶνας αὐτοῦ λέγει· Τί ἔτι χρεῖαν ἔχομεν

μαρτύρων; 64 ήκούσατε πάντως τῆς βλασφημίας· τί ὑμῖν φαίνεται; οἱ δὲ πάντες κατέκριναν αὐτὸν εἶναι ἔνοχον θανάτου.

Αν λοιπόν η κατηγορία ήταν βλασφημία, τότε και εφ' όσον η δίκη είχε γίνει κανονικά όπως είπαμε, θα έπρεπε να θανατωθεί δια λιθοβολισμού από τους ίδιους τους Εβραίους, αλλά το σενάριο ήθελε σταύρωση. Έτσι, χωρίς καμία ιστορική λογική τον στέλνουν στον Πιλάτο. Μόνο το Κατά Λουκάν εμπλέκει και ένα ανούσιο πέρασμα από τον Ηρώδη ίσως για να προσδώσει “ιστορικότητα” με κάποιον που θα θυμόντουσαν μετά από τόσα χρόνια.

Το Κατά Ιωάννην προσπαθεί να ξεκαθαρίσει αυτή την αντίφαση και περιπλέκει το σενάριο. Δεν αναφέρει το Δικαστήριο, αλλά ο Ιησούς γίνεται μπαλάκι από τον Άννα στον Καϊάφα, από την ίδια την ρωμαϊκή σπείρα. Ο Άννας δεν ήταν αρχιερέας και δεν είχε καμία απολύτως δικαιοδοσία, προφανώς το όνομά του κυκλοφορούσε πολύ όταν γράφηκε και έπρεπε να μπει γιατί έδινε και αυτό “ιστορικότητα”. Από την άλλη, ούτε ο Καϊάφας δεν είχε δικαιοδοσία δικαστική και τελικά καταλήγουν στον Πιλάτο:

“29 ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πιλάτος ἔξω πρὸς αὐτοὺς καὶ εἶπε· Τίνα κατηγορίαν φέρετε κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; 30 ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ· **Εἰ μὴ ἦν οὗτος κακοποιός, οὐκ ἂν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν. 31 εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· **Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν.** εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· **Ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐδένα.** 32 ἵνα ὁ λόγος τοῦ Ἰησοῦ πληρωθῇ ὃν εἶπε σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν”.**

(Κατά Ιωάννην, 18.29)

Από ό,τι καταλαβαίνουμε η ασαφής κατηγορία “κακοποιός” είναι για να θολώσει τα νερά, παραπέμποντας σε στάση. Τίποτα από αυτά δεν μπορεί να είχαν συμβεί. Αν υπήρχε κατηγορία και απόφαση δικαστηρίου των Εβραίων, μπορούσαν άνετα να τον σκοτώσουν με την αντίστοιχη τιμωρία όπως αναφέρθηκε νωρίτερα και φυσικά και είχαν την δικαιοδοσία να τον σκοτώσουν. Το ίδιο το Ευαγγέλιο Κατά τον Ιωάννη έχει το γνωστό χωρίο με τον παραλίγο λιθοβολισμό της κατηγορημένης για μοιχεία (που παρεμπιπτόντως στα παλαιότερα αντίγραφα, απουσίαζε ή ήταν σε άλλη θέση ή κολλημένο στο Κατά Λουκάν, που εντείνει την εικόνα ότι τα Ευαγγέλια είναι συλλογή παλαιών μύθων).

3 ἄγουσι δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι γυναῖκα ἐπὶ μοιχείᾳ κατειλημμένην,

καὶ στήσαντες αὐτὴν ἐν μέσῳ 4 λέγουσιν αὐτῷ· Διδάσκαλε, αὕτη ἡ γυνὴ κατείληπται ἐπ' αὐτοφώρῳ μοιχευομένη· 5 καὶ ἐν τῷ νόμῳ ἡμῶν Μωϋσῆς ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας λιθάζειν.

(Κατὰ Ἰωάννην. 8.3.)

Εἶχαν λοιπὸν τὴν δυνατότητα/υποχρέωση (ἀπὸ τὸν νόμο τοὺς) νὰ θανατώσουν κάποιον με ἀπόφαση δικαστηρίου καὶ νὰ το κάνουν οἱ ἴδιοι. Το “κακοποιός” κάνει ἀσαφὴ τὴν κατηγορία γιὰ νὰ δικαιολογήσει κάπως τὴν ἐμπλοκὴ τῶν Ῥωμαίων ποὺ στα Συνοπτικά εἶναι τελείως ξεκάρφωτη καὶ ἡ συμπλήρωση στο τέλος με τὴν προφητεία (32 ἵνα ὁ λόγος τοῦ Ἰησοῦ πληρωθῆ) εἶναι γιὰ νὰ δικαιολογήσει τὰ ἀδικαιολόγητα.

Βλέπουμε λοιπὸν πέρα ἀπὸ τὴν ἀνακολουθία με τὸ ἴδιο κείμενο, τὴν προσπάθεια αἰτιολόγησης με κάτι ποὺ προφανῶς δὲν ἦταν γνωστό ἢ ξεκάθαρο τὴν ἐποχὴ ποὺ γράφηκε. Κάτι ποὺ δείχνει μεγάλη χρονικὴ ἀπόσταση με τὰ ἥθη τῆς ἐποχῆς, γιὰ τὰ ποῖα κανεὶς ζωντανός δὲν θὰ εἶχε σοβαρὴ ἀντίρρηση. Μας δείχνει τελικὰ τὴν δημιουργία ἐνὸς μυθιστορήματος σε διαφορετικὲς ἐκδόσεις ποὺ ἀναφέρεται σε ἀρκετὰ παλιὰ ἐποχὴ. Ἀς θυμηθοῦμε τὴν ἱστορία τοῦ μύθου με τὸ προπατορικόν. Ὁ Ἀδὰμ ἔφαγε τὸν καρπὸ, ἀλλὰ δὲν ἔφταιγε αὐτός τὸν παρέσυρε ἡ Εὐά. Ἡ Εὐά τὸ ἴδιο παρασύρθηκε ἀπὸ τὸ φίδι. Ἐδῶ οἱ Ἑβραῖοι δηλώνουν ἀναρμόδιοι καὶ ἀθῶοι γιὰ τὸν φόνον καὶ τὸν δίνουν στὸν Πιλάτον ποὺ καὶ αὐτός δηλώνει ἀναρμόδιος καὶ νίπτει τὰ χέρια του, ἀλλὰ τελικὰ τὸν σκοτῶνει κατ' ἐπιθυμίαν τῶν Ἑβραίων.

Ἀς δούμε ἕνα ἀκόμα ἐπιχείρημα ποὺ “δικαιολογεῖ” ὅλη αὐτὴ τὴν ἱστορία κατὰ τοὺς ἀπολογητῆς. Το ἐπιχείρημα εἶναι ὅτι οἱ Ἑβραῖοι φοβόντουσαν νὰ συλλάβουν καὶ νὰ κατηγορήσουν τὸν Ἰησοῦ ἡμέρα λόγῳ τοῦ πλήθους, γιὰ αὐτὸ ἡ διαδικασία ἦταν ἐκτὸς πραγματικότητας.

Μόνον ποὺ ἡ ἐξέλιξη, ἡ ἴδια ἡ ἐξέλιξη ὅπως ἀναφέρεται στα ἴδια τὰ Εὐαγγέλια, ἔδειξε ὅτι δὲν υπήρχε κανένα πλήθος ποὺ νὰ ἐνδιαφέρθηκε ἔστω καὶ ἐκ τῶν υστέρων γιὰ τὴν τύχη τοῦ ἥρωα. Τα ἴδια τὰ κείμενα ἐπιβεβαιώνουν ὅτι εἶναι λογοτεχνικὲς κατασκευές, παίζουν με τὰ ἀντίθετα ποὺ ἐντείνουν τὴν μυθιστορηματικὴ πλοκὴ· στὴν ἀρχὴ εἶναι λαοπρόβλητος καὶ μπαίνει θριαμβευτῆς στα Ἱεροσόλυμα καὶ σε δύο μέρες οὔτε οἱ μαθητῆς του δὲν τὸν γνωρίζουν. Αὐτὸ ποὺ πρέπει νὰ ἀναρωτηθεῖ κάποιος εἶναι : Γιὰτί τὸ σενάριο ἔχει συνεχεῖς ἀντιθέσεις καὶ μιὰ σπουδὴ ποὺ δὲν δικαιολογεῖται καὶ παραποιεῖ τὴν κανονικὴ διαδικασία καὶ τὴν λογικὴ με πατέντες; Μα γιὰτί κανεὶς ὅταν γράφηκαν δὲν

θυμόταν λεπτομέρειες της εποχής και πρέπει να χωρέσει σε λίγες μέρες πολλά γεγονότα, εντείνοντας την αγωνία για την τύχη του ήρωα.

Η στάση του Πιλάτου

Ο Πιλάτος των Ευαγγελίων είναι ένα διαφορετικό πρόσωπο από τον Πιλάτο της Ιστορίας όπως τουλάχιστον τον παρουσιάζουν ο Φίλων ο Αλεξανδρεύς αλλά κυρίως ο Ιώσηπος. Ένας ηγεμόνας ανάλγητος, ισχυρογνώμων και ιδιαίτερα σκληρός.

Για τους Ευαγγελιστές όμως, έδειχνε φιλικός προς τον Ιησού και ταυτόχρονα φαίνεται να ήθελε να κάνει και τα παράλογα χατίρια των Εβραίων, μολονότι διαφωνούσε μαζί τους. Ειδικά στον Ιωάννη έχουμε το καινοφανές:

39 *ἔστι δὲ συνήθεια ὑμῖν ἵνα ἓνα ὑμῖν ἀπολύσω ἐν τῷ πάσχα· βούλεσθε οὖν ὑμῖν ἀπολύσω τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; 40* *ἐκραύγασαν οὖν πάλιν πάντες λέγοντες· Μὴ τοῦτον ἀλλὰ τὸν Βαραββᾶν. ἦν δὲ ὁ Βαραββᾶς ληστής.*

Και ο Πιλάτος ενέδωσε και άφησε τον Βαραββά. Φυσικά δεν μαρτυρείται πουθενά τέτοια συνήθεια να απολύονται κακούργοι εξ αιτίας του Πάσχα, παρά μόνο στο συγκεκριμένο χριστιανικό κείμενο που έπρεπε να κατηγορήσουν ξεκάθαρα τους Εβραίους για την σταύρωση.

Αντίθετα, ο ιστορικός Πιλάτος ήταν αδιάφορος για τους Εβραίους, ιδιαίτερα σκληρός, δεν ανεχόταν εύκολα τις ιδιοτροπίες τους, απεχθανόταν τις θρησκευτικές τους ιδιαιτερότητες και συνήθειες και τους συμπεριφέρθηκε ιδιαίτερα σκληρά. Η ιδιοποίηση χρημάτων από το ταμείο του Ναού για να κάνει υδραγωγείο, μία σκληρή καταστολή στάσης και μια ειδικής σφαγή επαναστατών που έγινε στο τέλος και θα αναφερθούμε πάρα κάτω, ήταν το ποτήρι που ξεχείλισε από την αντιμετώπιση που έβλεπε από αυτούς και το πως ο ίδιος συμπεριφερόταν και οδήγησε τελικά στην αποπομπή του από τους ίδιους τους Ρωμαίους.

Τέλος, ο Πιλάτος κατοικοέδρευε στην Καισάρεια που ήταν και το διοικητικό κέντρο των Ρωμαίων για την Ιουδαία και όχι στην Ιερουσαλήμ (απόσταση 87 χιλιομέτρων τουλάχιστον), την οποία Ιερουσαλήμ ξεχειμώνιασε μια φορά και έφερε τα λάβαρα και σύμβολα του Καίσαρα και έγινε χαμός από τις αντιδράσεις των Εβραίων. Άρα, κατά κανόνα ζούσε στην Καισάρεια και μάλλον απέφευγε τα Ιεροσόλυμα. Ρωμαίοι στρατιώτες τέλος, υπήρχαν ελάχιστοι και δεν

κυκλοφορούσαν στην Ιερουσαλήμ που αισθανόντουσαν ανεπιθύμητοι. Βρισκόντουσαν οχυρωμένοι στο φρούριο Αντωνία, (δίπλα στην μεγάλη αυλή του Ναού) από όπου έλεγχαν την πόλη.

Η αποκαθήλωση

Για να γίνει η Ανάσταση σύμφωνα με τα Ευαγγέλια, έπρεπε να φτιαχτεί έτσι το σενάριο ώστε σε ελάχιστες ώρες να επέλθει ο θάνατος, να κατέβει από τον σταυρό και να θαφτεί σε κλειστό τάφο για να βρεθεί μετά άδειος. Μια δικαιολογία την δίνει το Κατά Ιωάννην:

31 Οί οὖν Ἰουδαῖοι, ἵνα μὴ μείνη ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ, ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν· ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνου τοῦ σαββάτου· ἠρώτησαν τὸν Πιλᾶτον...

Μόνο που σε καμία από τις ιστορικές σταυρώσεις δεν υπάρχει αποκαθήλωση και μάλιστα την ίδια μέρα. Δεν υπάρχει καμία συνήθεια να μην μένουν σώματα το Πάσχα ή ακόμα την 1^η των Ἄζυμων. Όλα αυτά είναι εφευρέσεις των Ευαγγελιστών. Ο σκοπός της σταύρωσης δεν ήταν μια απλή τιμωρία δια του θανάτου, αλλά η ατίμωση, το αργό βασανιστήριο και ο πλήρης εξευτελισμός του τιμωρούμενου, σε κοινή θέα. Ο θάνατος ήταν αργός βασανιστικός και κρατούσε για ημέρες, τα δε σώματα έμεναν εκεί βορρά των ορνέων, ακριβώς για τον παραδειγματισμό του κοινού που τα έβλεπε και ποτέ δεν θαβόντουσαν. Ήταν πραγματικά ο έσχατος εξευτελισμός.

Οι συγγραφείς του σεναρίου όμως, ήθελαν από την μία να δείξουν την ταλαιπωρία και τον εξευτελισμό του ήρωα, αλλά έπρεπε να βρεθεί ένας τρόπος να μην το παρακάνουν και αυτός να αναστηθεί σύντομα και να φαίνεται λογικοφανής. Έτσι έχουμε έναν παράλογα γρήγορο θάνατο σε 3 ώρες (του τέλειου ανθρώπου όπως θα πουν αργότερα), και με την καινοφανή αποκαθήλωση δίνεται η ευκαιρία για να ολοκληρωθεί το σενάριο όπως θέλουν σε αντίφαση φυσικά με όλα τα ιστορικά στοιχεία.

Η γέννηση

Πότε γεννήθηκε ο Ιησούς;

Την σχετική αναφορά την έχουν μόνο δύο Ευαγγελιστές, αλλά διαφωνούν κάθετα μεταξύ τους.

Σύμφωνα με το *Κατά Ματθαίον* στην εποχή του Μεγάλου Ηρώδη και 2 χρόνια τουλάχιστον πριν πεθάνει.

“1 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλέεμ τῆς Ἰουδαίας ἐν ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως...

16 Τότε Ἡρώδης ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων ἐθυμώθη λίαν, καὶ ἀποστείλας ἀνεΐλεν πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βηθλέεμ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῆς ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσεν παρὰ τῶν μάγων”.

(*Κατά Ματθαίον, 2.1-16*)

Ο Ηρώδης πέθανε το 4 π.κ.ε. Άρα, η γέννηση σύμφωνα με το *Κατά Ματθαίον* έγινε το αργότερο το 6 π.κ.ε.

Αντίθετα σύμφωνα με το *Κατά Λουκάν*, όταν ήταν ο Κυρήνιος διοικητής στην Συρία και έγινε η απογραφή:

1 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐξῆλθε δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. 2 αὕτη ἡ ἀπογραφή πρώτη ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηνίου. 3 καὶ ἐπορεύοντο πάντες ἀπογράφεσθαι, ἕκαστος εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν.

(*Κατά Λουκάν, 2.1*)

Δηλαδή, το 7 κ.ε. Διαφορά 13 χρόνων τουλάχιστον με το *Κατά Ματθαίον*.

Κάποιοι ισχυρίζονται ότι ο Κυρήνιος είχε γίνει διοικητής και σε άλλη περίοδο νωρίτερα και ίσως υπήρχε και άλλη απογραφή, αλλά αυτά είναι αστείες θεωρίες, στην προσπάθεια κάποιων να εναρμονίσουν τα *Ευαγγέλια* που αντιφάσκουν έντονα, φέρνοντας την πραγματικότητα στα μέτρα τους.

Εδώ, επιπλέον, μιλάει για απογραφή προσώπων και μάλιστα όλης της Οικουμένης. Μόνο που τέτοια απογραφή δεν υπήρξε. Απογραφή έγινε μόνο στην Ιουδαία και

ήταν αποτέλεσμα της ατασθαλίας των διαδόχων του Ηρώδου που ανάγκασαν του Ρωμαίους να προσαρτήσουν το βασίλειο του Ηρώδη στην επαρχία της Συρίας. Η απογραφή αυτή λοιπόν ήταν η καταμέτρηση και παραλαβή του Σύριου διοικητή, της περιουσίας που ανέλαβε στην ευθύνη του. Ήταν λοιπόν απογραφή περιουσιών και όχι προσώπων όπως αναφέρει ο Λουκάς, άρα δεν είχε νόημα να πάνε εκεί που κατάγονταν. Όλα αυτά είναι λογοτεχνικά δημιουργήματα για να εμφανιστεί το σενάριο με την Βηθλεέμ, επειδή αναφερόταν υποτίθεται σε κάποιες προφητείες. Μια χρονική διαφορά τέτοια όπως και η επόμενη που θα δούμε για να θεωρείται δικαιολογημένα συγχυσμένη, πρέπει να έχουν περάσει αρκετές γενιές και δραματικά έντονα περιστατικά που θα την εξασθενούν στην μνήμη.

Θολή ιστορική συνέχεια

Στις *Πράξεις*, αναφέρεται και μάλιστα σχετικά νωρίς δηλαδή λίγο μετά την σταύρωση και η δράση άλλων εκκολλαπτόμενων μεσσιών της εποχής, όπως τους ξέρουμε από την ιστορία, όπως ο Ιούδας ο Γαλιλαίος και ο Θευδάς.

Ας δούμε το σχετικό χωρίο:

“34 Άναστὰς δέ τις ἐν τῷ συνεδρίῳ Φαρισαῖος ὀνόματι Γαμαλιήλ, νομοδιδάσκαλος τίμιος παντὶ τῷ λαῷ, ἐκέλευσεν ἔξω βραχὺ τι τοὺς ἀποστόλους ποιῆσαι, 35 εἶπέ τε πρὸς αὐτούς· Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, προσέχετε ἑαυτοῖς ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις τί μέλλετε πράσσειν. 36 πρὸ γὰρ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀνέστη Θευδάς, λέγων εἶναί τινα ἑαυτόν, ᾧ προσεκλίθη ἀριθμὸς ἀνδρῶν ὡσεὶ τετρακοσίων· ὃς ἀνηρέθη, καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ διελύθησαν καὶ ἐγένοντο εἰς οὐδέν. 37 μετὰ τοῦτον ἀνέστη Ἰούδας ὁ Γαλιλαῖος ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἀπογραφῆς καὶ ἀπέστησε λαὸν ἱκανὸν ὀπίσω αὐτοῦ· κάκεῖνος ἀπώλετο, καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ διεσκορπίσθησαν”.

(*Πράξεις*, 5.34)

Αναφέρει πρώτα την εξέγερση του Θευδά και μετά από αυτόν τον Ιούδα. Μόνο που ο Ιούδας έδρασε όπως σωστά αναφέρει στην απογραφή, το 6 κ.ε. (και μάλιστα εξαιτίας της απογραφής, γιατί δεν ήθελε να καταγράψουν οι Ρωμαίοι τα αγαθά τους, αφού από εκεί θα έβγαινε και ο φόρος), δηλαδή όταν υποτίθεται γεννήθηκε ο Ιησούς (Σύμφωνα μόνο με το *Κατά Λουκάν*). Αντίθετα ο Θευδάς έδρασε 38 χρόνια μετά, το 44 κ.ε. μετά τον Πιλάτο, μια δεκαετία τουλάχιστον από την Σταύρωση, επί Κούσπιου Φάδου. Είναι προφανές ότι η εικόνα της εποχής εκείνης είναι τελείως

λάθος για τον συγγραφέα των *Πράξεων*, που δηλώνει μεγάλη χρονική απόσταση και θόλωση των πληροφοριών και της σειράς των γεγονότων. Δεν μπορεί να γράφηκε στο διάστημα 44-70 κ.ε. και να αναφέρει τέτοιο λάθος. Μετά την καταστροφή του 70, και μια γενιά τουλάχιστον απόσταση, τέτοια λάθη έχουν λογική.

Η σχέση με την επανάσταση

Ξέρουμε από χριστιανικά κείμενα ότι στην τελευταία μεγάλη επανάσταση του 132 κ.ε. οι χριστιανοί όχι μόνο δεν συμμετείχαν αλλά είχαν διαφορετική άποψη και την κατέκριναν. Ποια ήταν η θέση τους όμως στην πρώτη επανάσταση που οδήγησε στην καταστροφή της Ιερουσαλήμ; Αν είναι μεταγενέστερα κείμενα και μάλιστα συλλογή διαφορετικών ιστοριών, δεν θα έπρεπε να υπάρχουν κάποιες ενδείξεις για την σχέση τους με την πάνδημη αυτή επανάσταση των Εβραίων;

Στην πραγματικότητα, με λίγη καλή διάθεση, μπορεί κάποιος να βρει αρκετά στοιχεία της συμμετοχής ή έστω της ιδεολογικής ταύτισης με την πρώτη επανάσταση και αρκετά από αυτά βρίσκονται στην δημοσίευση ο *Ιησούς ως επαναστάτης*.

Οι πρώτοι χριστιανικοί μύθοι δεν φαίνεται να διέφεραν τόσο πολύ από την γενικότερη μεσσιανική προσδοκία των υπολοίπων εβραίων, δηλαδή στην αναμονή ενός πραγματικού επίγειου βασιλιά-μεσσία, άρα αυτό δηλώνει και την θέση τους στην επανάσταση και αυτό φαίνεται και από την κλιμάκωση της θεολογίας τους αλλά και από κάποια χωρία των Ευαγγελίων που δείχνουν μαχητικότητα, όπως και τον δισταγμό του Ιησού να μιλήσει ξεκάθαρα όταν όλοι τον καλούν και τον περιμένουν ως κοινό μεσσία-βασιλιά. Σας θυμίζω την τελευταία ερώτηση που του απεύθυναν οι μαθητές του λίγο πριν την Ανάληψη:

6 οἱ μὲν οὖν συνελθόντες ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες· Κύριε, εἰ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ἀποκαθιστάνεις τὴν βασιλείαν τῷ Ἰσραήλ;

(Πράξεις, 1.6)

Δεν είναι εντυπωσιακό; Υποτίθεται ότι ήρθε για να τους δείξει κάτι άλλο, ήταν μαθητές του και είχαν ακούσει έναν σωρό διδάγματα κατά των επιγείων αγαθών και υπέρ της ουράνιας βασιλείας κλπ, και αυτοί ακόμα τον ρωτούν για την βασιλεία του Ισραήλ, όπως ακριβώς την περίμεναν οι Εβραίοι;

Άλλη μια ένδειξη σύμπραξης με επαναστάτες αναφέρεται στις Πράξεις:

*1 Ἦσαν δέ τινες ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν οὖσαν ἐκκλησίαν προφῆται καὶ διδάσκαλοι, ὃ τε Βαρνάβας καὶ Συμεὼν ὁ ἐπικαλούμενος Νίγερ, καὶ Λούκιος ὁ Κυρηναῖος, **Μαναὴν** τε Ἡρώδου τοῦ τετράρχου σύντροφος καὶ Σαῦλος.*

(Πράξεις, 13:1)

Ας δούμε τι λέει ο Ιώσηπος

*[437] πρὸς ὃ τῶν ἀδοκῆτως ἰδόντων καὶ κρατεῖν ἤδη πεπεισμένων κατάπληξις ἦν. οἱ δὲ ἔνδοθεν πρὸς τε τὸν **Μανάημον** καὶ τοὺς ἐξάρχοντας τῆς στάσεως ἔπεμπον ἀξιοῦντες ἐξελθεῖν ὑπόσπονδοι...*

*[440] οἱ δὲ περὶ τὸν **Μανάημον** εἰσπεσόντες ὅθεν οἱ στρατιῶται διέφυγον ὅσους τε αὐτῶν κατελάμβανον μὴ φθάσαντας ἐκδραμεῖν διέφθειραν...*

(Ιουδαϊκοὶ Πόλεμοι, 2.437 & 440)

Εν ολίγοις, ο Μαναήμος ή Μαναής είναι προφανώς το ίδιο πρόσωπο και μάλιστα ένας σκληρός επαναστάτης και υποψήφιος για βασιλιάς-μεσσίας, από τους πρωτεργάτες της επανάστασης που τελικά δολοφονήθηκε από τον Ελεάζαρο άλλον αντίστοιχο.

Η σφαγή των Γαλιλαίων

*1 Παρήσαν δέ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀπαγγέλλοντες αὐτῷ **περὶ τῶν Γαλιλαίων, ὧν τὸ αἷμα Πιλάτος ἔμιξε μετὰ τῶν θυσιῶν αὐτῶν.** 2 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Δοκεῖτε ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι οὗτοι ἀμαρτωλοὶ παρὰ πάντας τοὺς Γαλιλαίους ἐγένοντο, ὅτι τοιαῦτα πεπόνθασιν; 3 οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοῆτε, πάντες ὡσαύτως ἀπολεῖσθε. 4 ἢ **ἐκεῖνοι οἱ δέκα καὶ ὀκτὼ, ἐφ' οὓς ἔπεσεν ὁ πύργος ἐν τῷ Σιλῶμ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς,** δοκεῖτε ὅτι οὗτοι ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντας τοὺς ἀνθρώπους τοὺς κατοικοῦντας ἐν Ἱερουσαλήμ; 5 οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοήσητε, πάντες ὁμοίως ἀπολεῖσθε.*

(Κατὰ Λουκάν, 13:1-9)

Εδώ, έχουμε δύο συμβάντα, που θα πρέπει κάτι να βρούμε στην ιστορία της

εποχής: Μία σφαγή των Γαλιλαίων και μια πτώση ενός πύργου στο Σιλβάμ.

Αν ψάξουμε στην ιστορία της περιοχής, δεν έχουμε καμία πληροφορία για τον πύργο αυτόν, ούτε και για πτώση κάποιου πύργου με 18 νεκρούς. Κατά κάποιους ερευνητές μπορεί να έχει συγκεκριμένη σχέση με το συμβάν στο υδραγωγείο, που αναφέρει ο Ιώσηπος (Ιουδαϊκή Αρχαιολογία, 18.60). Είναι η προσπάθεια κατασκευής ενός υδραγωγείου για την Ιερουσαλήμ στο Όρος των Ελαιών, κοντά στα μέρη που σύχναζε ο Ιησούς, που βρήκε μεγάλη αντίδραση από τους Εβραίους και με δόλο ο Πιλάτος δημιούργησε ταραχές και σκότωσε μερικούς για να σταματήσει η στάση, αλλά δεν ξέρουμε πόσους. Το 18 είναι ένα λογικό νούμερο.

Τι γίνεται όμως με το άλλο συμβάν της σφαγής που είναι κάτι που δεν περνάει έτσι χωρίς να αφήσει ίχνη; Δεν υπάρχει στην εποχή του Πιλάτου καμία σφαγή Γαλιλαίων ή άλλου είδους σφαγή, εκτός από μία μεγάλη σφαγή Σαμαρειτών. Αναφέρεται από τον Ιώσηπο στην *Ιουδαϊκή Αρχαιολογία* (18.85) και είναι το αποτέλεσμα μίας στάσης, που συσπείρωσε ένας άλλος εκκολαπτόμενος μεσσίας της εποχής στο όρος Γαζαρείν.

[85] Οὐκ ἀπήλλακτο δὲ θορύβου καὶ τὸ Σαμαρέων ἔθνος· συστρέφει γὰρ αὐτοὺς ἀνὴρ ἐν ὀλίγῳ τὸ ψεῦδος τιθέμενος κἀφ' ἡδονῆς τῆς πληθύος τεχνάζων τὰ πάντα, κελεύων ἐπὶ τὸ Γαριζεῖν ὄρος αὐτῷ συνελθεῖν, (...) παρελάμβανον τοὺς ἐπισυλλεγομένους ὡς μεγάλῳ πλήθει τὴν ἀνάβασιν εἰς τὸ ὄρος ποιησόμενοι.

[87] φθάνει δὲ Πιλάτος τὴν ἄνοδον αὐτῶν προκαταλαβόμενος ἰππέων τε πομπῆ καὶ ὀπλιτῶν, οἱ συμβαλόντες τοῖς ἐν τῇ κώμῃ προσυνηθροισμένοις παρατάξεως γενομένης τοὺς μὲν ἔκτειναν, τοὺς δ' εἰς φυγὴν τρέπονται ζωγρίᾳ τε πολλοὺς ἤγον, ὧν τοὺς κορυφαιοτάτους καὶ τοὺς ἐν τοῖς φυγοῦσι δυνατωτάτους ἔκτεινε Πιλάτος. [88] Καταστάντος δὲ τοῦ θορύβου Σαμαρέων ἡ βουλή παρὰ Οὐιτέλλιον ὑπατικὸν ἴασιν ἄνδρα Συρίας τὴν ἡγεμονίαν ἔχοντα καὶ Πιλάτου κατηγοροῦν ἐπὶ τῇ σφαγῇ τῶν ἀπολωλότων· οὐ γὰρ ἐπὶ ἀποστάσει τῶν Ῥωμαίων, ἀλλ' ἐπὶ διαφυγῇ τῆς Πιλάτου ὕβρεως εἰς τὴν Τιραθανὰ παραγενέσθαι.

Γιατί όμως να αναφέρεται σε άλλους κατοίκους και όχι στους πραγματικούς; Γιατί το συμβάν αυτό έγινε το 36 κ.ε. ήταν το τελευταίο της δράσης του Πιλάτου, γιατί αμέσως μετά από αυτό και λόγω ακριβώς της σκληρότητας του, αποπέμφθηκε από την περιοχή. Δηλαδή έγινε μετά την φερόμενη δράση του Ιησού που εδώ το αναφέρει σαν να έγινε πριν από την δεδομένη στιγμή αναφοράς. Άλλη μία ένδειξη αποπροσανατολισμού, ασάφειας και μεγάλης χρονικής απόστασης από τα

συμβάντα.

Η σφαγή του Ζαχαρία

Στο Κατά Ματθαίον 23:35 έχουμε άλλη μια αξιοσημείωτη δήλωση :

35 ὅπως ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον ἐκχυννόμενον ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἄβελ τοῦ δικαίου ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου υἱοῦ Βαραχίου, ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου.

Εἶναι ἓνα σημεῖο που ο Ἰησοῦς κατηγορεῖ τους Φαρισαίους για την δολοφονία του Ζαχαρία υἱοῦ Βαραχίου, ἀλλὰ καὶ του Ἄβελ ἀπὸ τον Κάιν. Το θέμα της δολοφονίας του Ἄβελ δεν ξέρω ἀν θέλει σχολιασμό καὶ τι σχέση εἶχαν οἱ Φαρισαῖοι. Ἀν δεῖτε τις σχετικές ἐρμηνείες ὅμως που δίνουν οἱ χριστιανοὶ ἀπολογητὲς ομιλοῦν για το ἄλλο ὄνομα, ὡς ἀναφερόμενο στον γνωστὸ προφήτη Ζαχαρία, ἀφοῦ ἀναφέρει ξεκάθαρα το “υἱοῦ Βαραχίου”. Μόνο που στα παλαιότερα ἀντίγραφα ὅπως στον Σιναϊτικὸ Κώδικα το “υἱοῦ Βαραχίου” ἀπουσιάζει τόσο στο Κατά Ματθαίον 23:35, ὅσο καὶ στο Κατά Λουκᾶν 11:51, που σημαίνει μεταγενέστερη προθήκη, ἀπὸ κάποιον που κατάλαβε ὅτι κάτι δεν πάει καλά.

Ἡ πιθανότητα να ἀναφέρεται στον προφήτη στο σημεῖο αὐτό, εἶναι ελάχιστη για τρεῖς λόγους. Ἀρχικά, τόσο ο Ματθαῖος, ὅσο καὶ ο Λουκάς (εἶναι οἱ μόνοι που το ἀναφέρουν που σημαίνει ὅτι προέρχεται ἀπὸ την πηγὴ Q), στα λόγια του Ἰησοῦ, δίπλα σε κάθε ὄνομα προφήτη, βάζουν πάντα την ιδιότητά του ἢ ὅτι προφήτεψε καὶ ὄχι τον μπαμπά του καὶ ἀν καὶ πρὶν ἀναφέρεται σε προφῆτες, ο Ἄβελ δεν εἶναι προφήτης ἀρα καὶ το ἐπόμενο ὄνομα δεν ἀναμένεται να εἶναι ἐπίσης προφήτης. Δεύτερον, δεν ἀναφέρεται πουθενά στην Παλαιὰ Διαθήκη τέτοια ἄλλη εἰδεχθῆς δολοφονία μέσα στον ναὸ ἀπὸ ὅσο γνωρίζω.

Τρίτον, δεν ἀναφέρεται ἐπίσης πουθενά ο θάνατος του Ζαχαρία του προφήτη.

Ἀντίθετα στον Ἰώσηπο ὑπάρχει ἓνα παρόμοιο ἱστορικὸ συμβάν στους *Ἰουδαϊκούς Πολέμους* (4.334-343)

[335] καὶ δὴ τῶν ἐπιφανεστάτων ἀποκτείνουσιν προθέμενοι **Ζαχαρίαν υἱὸν Βάρεις**

[343] δύο δὲ τολμηρότατοι προσπεσόντες ἐν μέσῳ τῷ ἱερῷ διαφθείρουσι τὸν **Ζαχαρίαν**.

Αναφέρεται σε μια δολοφονία με τον ίδιο τρόπο και στο ίδιο σημείο και το θύμα λέγεται επίσης Ζαχαρίας, αλλά γιος του Βαρείς. Η ομοιότητα είναι εκπληκτική και η πιθανότητα να είναι κάτι άλλο μικρή. Ποιο είναι το πρόβλημα; Την δολοφονία αυτή, την έκαναν Ζηλωτές αλλά το σημαντικότερο, το συμβάν αυτό έγινε το 69 κ.ε. ενώ αναφέρεται από τον Ιησού στα Ευαγγέλια πριν ακόμα συμβεί ως κάτι του παρελθόντος του, πριν δηλαδή το 30-34 κ.ε.. Αυτό από μόνο του, σημαίνει ότι τα *Ευαγγέλια* είναι γραμμένα μετά το 69 δηλαδή μετά το 70 κ.ε. που έχουμε και την καταστροφή και οι χρονικές αποστάσεις θολές και μπλέξιμο διαφόρων συμβάντων που σε όλους κάτι θυμίζουν. Ίσως για τον λόγο αυτό μπήκε και το όνομα του Άβελ για να οδηγήσει στο μακρινό παρελθόν και να συσκοτίσει το συμβάν.

Φυσικά, όλα αυτά τα στοιχεία εντείνουν ακόμα περισσότερο την μυθικιστική προέλευση των σχετικών σεναρίων.

Εκκωφαντική αποσιώπηση

Μία χαρακτηριστική απουσία από τα Ευαγγέλια είναι η οποιαδήποτε αναφορά στους Εσσαίους. Οι Εσσαίοι, που ήταν ήδη σε δράση μέχρι εκείνη την εποχή και στην ίδια περιοχή, είχαν ήδη μια διαφορετική θεώρηση της εβραϊκής θρησκείας. Με την ανακάλυψη των κειμένων από την εσσαϊκή σέχτα του Κουμράν που βρέθηκαν θαμμένα και σφραγισμένα μέσα σε σπηλιές, βρέθηκαν αρκετά κοινά με τους χριστιανούς, παρόμοιες ερμηνείες παλαιοδιαθηκικών κειμένων και μερικά στοιχεία, υπάρχουν στην ειδική για αυτούς δημοσίευση που αξίζει να ξαναδιαβάσετε.

Η εσωστρεφής αυτή κοινότητα του Κουμράν βρισκόταν 20 χιλιόμετρα ανατολικά της Ιερουσαλήμ. Ξέρουμε ότι είχε ήδη δημιουργήσει μια άλλη εξωστρεφή κοινότητα στην Δαμασκό. Το ενδιαφέρον είναι ότι οι πρωτοχριστιανικές κοινότητες ήταν των Ναζαρηνών ή Ναζωραίων που εμφανίζονται επίσης στην Δαμασκό όταν εξαφανίζονται οι Εσσαίοι, αλλά και οι Εβιωνίτες που μάλλον πρέπει να τους εντοπίσουμε στην Ιερουσαλήμ που ήταν δίπλα στην μυστική αδελφότητα που μετά την Επανάσταση πάυει να υφίσταται. Ο Παύλος φαίνεται ενταγμένος στην χριστιανική κοινότητα της Δαμασκού που ήταν πιο επηρεασμένη από τον ελληνικό πολιτισμό και επίσης φαίνεται να έρχεται σε διάσταση με την κοινότητα των Ιεροσολύμων. Εκεί έχουμε και την πρώτη αίρεση της σέκτας που δείχνει την διαφορά θεολογίας που προήλθε από την ίδια πηγή και η πηγή αυτή φαίνεται πλέον να είναι η συγκεκριμένη εσσαϊκή αίρεση.

Η χρήση του λόγου και τα όρια συγγραφής

Είπαμε ότι το *Κατά Μάρκον* ήταν το πρώτο και το *Κατά Ιωάννην* το τελευταίο κείμενο και μέσα στα όρια αυτών θα πρέπει να είχαμε και τις *Πράξεις*.

Η πρώτη χρήση της μεσο-νεοπλατωνικής ορολογίας του “λόγου”, που βλέπουμε και στην εισαγωγή του *Κατά Ιωάννην*, είναι ιδέες του Φίλωνος του Αλεξανδρινού, για να περιγράψει έναν πρωτότοκο υιό του θεού πατρός Ιεχωβά, έναν ίσως δεύτερο θεό, έναν μεσολαβητή δημιουργίας, έναν αρχάγγελο κλπ αντίστοιχα.

Ο Φίλων έζησε την εποχή ακριβώς που περιγράφουν τα *Ευαγγέλια* και λίγο μετά (20 π.κ.ε- 45 κ.ε.). Το πως δεν ήξερε, δεν άκουσε δεν σχολίασε την δράση του Ιησού που υποτίθεται σταυρώθηκε 15 χρόνια πριν πεθάνει, ή έστω την ύπαρξη πρωτοχριστιανών είναι ένα θέμα, αφού η θεολογία του έχει αρκετά κοινά σημεία με των Ευαγγελίων και ήταν ενήμερος για την θρησκευτικά κατάσταση της Ιουδαίας. Μπορεί αυτός να μην έμαθε, αλλά οι ίδιοι οι πρωτοχριστιανοί επηρεάστηκαν από αυτόν. Ας δούμε ποιους χριστιανούς πατέρες επηρέασε πρώτα. Επηρέασε αρχικά τον Ιουστίνο (μεταστράφηκε στον Χριστιανισμό το 135, πέθανε το 165 κ.ε.), τον Κλήμη Αλεξανδρείας (150-216 κ.ε.) και τον Ωριγένη (185-251 κ.ε.) (Chadwick H., *Ο Φίλων και οι απαρχές της χριστιανικής σκέψης*). Είναι προφανές λοιπόν ότι το Ευαγγέλιο αυτό γράφηκε σαφώς πριν το 165 κ.ε. που είναι το ανώτατο όριο και τα υπόλοιπα Ευαγγέλια σαφώς νωρίτερα. Το κατώτατο άκρο για το *Κατά Μάρκον* είναι το 70, αλλά ίσως πρέπει να προστεθεί και μία γενιά ακόμα για να θολώσουν τόσο οι μνήμες. Οι αρχές του 2^{ου} αιώνα μέχρι τα μισά του αιώνα αυτού, είναι προφανώς η πιθανότερη περίοδος για να γραφούν τα γνωστά μας Ευαγγέλια. Μην ξεχνάμε ότι η πρώτη ιστορική καταγραφή του όρου χριστιανοί εμφανίστηκε μέσα σε αυτήν την περίοδο, το 112 κ.ε. στις επιστολές του Πλίνιου.

Επίλογος και αιτιολόγηση του μυθικισμού

Σε αυτή την ανάρτηση είδαμε:

- Την αστοχία του Μυστικού Δείπνου των Συνοπτικών να ταυτιστεί με πασχαλινό γεύμα και την σοβαρή αντίφαση τους με το *Κατά Ιωάννην*.
- Την αστοχία των ευαγγελιστών να δώσουν στην Δίκη (ή ανάκριση) μια επίφαση πραγματικότητας.
- Είδαμε την αν-αιτιότητα να δικαιολογήσουν την εμπλοκή των Ρωμαίων και να αποσαφηνίσουν την κατηγορία κατά του Ιησού.
- Την διαφορετική προσωπικότητα του Πιλάτου από τις ιστορικές μαρτυρίες.
- Την εφεύρεση της αποκαθήλωσης σε αντίθεση με την πρακτική των σταυρώσεων.
- Τις ασυμφωνίες για την γέννηση και τα λάθη στην ιστορική συνέχεια.
- Την πιθανή αντανάκλαση στα κείμενα, στοιχείων της επαναστατικής δράσης και τότε ξεκινά η χρήση της φιλοσοφικής ορολογίας του Φίλωνα. Στο τέλος δύο χωρία που προφανώς έχουν ξεφύγει από τις συνεχείς τροποποιήσεις που δεικνύουν ότι αναφέρονται σε συμβάντα, το ένα μετά τον θάνατο και δράση του Ιησού και το άλλο πολύ αργότερα ένα χρόνο πριν την Καταστροφή του 70.

Η μυθικιστική εκδοχή για την ιστορία του Ιησού μπορεί να δικαιολογήσει αυτά τα λάθη, τις ασάφειες και τις ασυμφωνίες, εφ' όσον γράφηκαν μια γενιά μετά την καταστροφή. Γιατί ήταν η εποχή εκείνη που τα πριν από αυτήν συμβάντα, δεν είχαν την μνήμη και την σημασία για την ακρίβειά τους, όσο για την εύρεση ή καλύτερα την εφεύρεση νοήματος, στην προσπάθεια να δικαιολογήσουν την απάθεια του Γιαχβέ για τον αγαπημένο του λαό, επεκτείνοντας τελικά τον μεσσιανισμό στο μέλλον με άλλο νόημα.

Βλέποντας τα λάθη, τις ανακρίβειες και τις αντιφάσεις των Κανονικών Κειμένων και αναγνωρίζοντας επιπλέον την πληθώρα των σχετικών άλλων κειμένων της εποχής και των αντίστοιχων κινήσεων, που δεν πέρασαν στην επίσημη αναγνώριση, το μεγάλο τώρα θέμα είναι πως ξεκίνησαν όλες αυτές οι μυθολογικές αναφορές οι οποίες συνενώθηκαν και απέκτησαν συγκεκριμένα διαφορετικά σενάρια;

Υπήρχε όντως κάποιος από όλους τους διάφορους άσημους μεσσίες για τους οποίους δεν ξέρουμε τίποτα, έστω με κάπως διαφορετικό μήνυμα, που επωμίσθηκε όλη αυτή την αντιφατική δράση αργότερα; ή είναι και αυτός σαν όνομα επινόηση; Οι αντιφάσεις και η σχέση με το κίνημα, αλλά και η ταύτιση της θεολογίας με τους Κουμρανούς-Εσσαίους, σε εμένα τουλάχιστον δείχνουν όχι, αν και το να υπήρχε δεν έχει και μεγάλη διαφορά σε σχέση με την ουσία, που είναι τελικά μια: όλη η αναφερόμενη ιστορία είναι λογοτεχνική με μυθολογικά στοιχεία και απέχει από την πραγματικότητα. Είναι όμως σημαντικό το ότι σε κανένα

πρωτοχριστιανικό κείμενο δεν έχουμε καμία σαφή πληροφορία να πατήσουμε για την ύπαρξη του Ιησού που να έχει σχέση με τα Ευαγγέλια.

Η αιτιολόγηση που πρότειναν οι νέοι εκφραστές του διαφορετικού, στο ερώτημα της συμπεριφοράς του θεού τους για την Καταστροφή, ήταν ότι ήρθε ο μεσσίας αλλά δεν τον ακολούθησαν και για αυτό τιμωρήθηκαν. Αυτοί λοιπόν δεν θα μπορούσε να είναι άλλοι από αυτούς που περίμεναν τον μεσσία λίγο διαφορετικά από τους άλλους και αυτοί ήταν μόνο οι Εσσαίοι.

Το αποτέλεσμα λοιπόν είναι, νέες ερμηνείες των χωρίων της Παλαιάς Διαθήκης, ρήσεις και πράξεις διαφόρων μεσσιών, που σε όλους κάτι θύμιζαν, οι οποίες πλέον τροφοδοτούνται από τις κουμρανικές διδαχές (που είχαν ήδη το ατιμωτικό σταυρικό μαρτύριο του δικού τους μεσσία και είχαν αρκετά από τα καινοφανή του Χριστιανισμού), και με βάση αυτές πρόβαλλαν πρώτα την αρχική θεολογία της ταπεινωτικής τιμωρίας και ανάστασης προσβλέποντας στην μελλοντική ανάσταση.

Η νέα αυτή σταύρωση και ανάσταση αρχικά ήταν σε μη επίγεια βάση ή σε ένα ακαθόριστο τόπο και χρόνο (διαβάστε και το *τι πίστευαν οι πρώτοι χριστιανοί*), αλλά σταδιακά συγκεκριμενοποιήθηκε με βάση κάποια γνωστά συμβάντα προ της καταστροφής, επενδύθηκε με άχρονους άλλους παλαιούς μύθους από τις γειτονικές μυθολογίες, που εξαπλώθηκαν σαν σύνολο, και τέλος έχουμε την ολοκλήρωση με διαφορετικά επίγεια σενάρια συλλογής και παρουσίασης των μύθων αυτών και φυσικά νέα θεολογία διαφορετική ανά σέκτα. Το ποια από όλες επικράτησε το γνωρίζουμε. Τα Ευαγγέλια, επίσημα και μη, είναι η μυθιστορηματική αποτύπωση αυτής της κατάστασης.

Φιλίστωρ